

A k a d e m i c k ý BULLETIN

13/93

AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY

Joshua Jortner: Jsem optimisticky

Prezident Izraelské akademie věd profesor Joshua Jortner navštívil v uplynulých dnech Československo. 22. června se setkal s českými vědci a pronesl přednášku na téma "Vědní politika v Izraeli". 23. června 1993 mu předal předseda AV ČR Rudolf Zahradník zlatou oborovou plaketu AV ČR J. Heyrovského a týž den byla podepsána dohoda o vědecké spolupráci mezi AV ČR a Izraelskou akademii věd.

U příležitosti pražské návštěvy profesora J. Jortnera jsme mu položili několik otázek.

Jak může podle vašeho názoru prospět věda dnešnímu světu a lidstvu?

Věda má dvojí funkci. Přispívá k národní i mezinárodní kultuře a slouží potřebám společnosti každé země i světa. Ve vědě nelze oddělovat kulturní aspekty od praktických: zabezpečuje její provozování.

Věda je intelektuální aktivita vysoké kvality a všechny moderní technologie, s nimiž máme dnes co dělat - komunikace, laser či energie - by bez působnosti této vysoké kvality neexistovaly.

Každá země přitom musí hledat vlastní cesty rozvíjení vědy. Děje se to na dvou úrovních. Jedna spočívá v rozvíjení základního výzkumu, který je základnou pro evik vysoko kvalifikovaných lidských schopností. Je také základnou pro technologie, průmysl, ekonomii.

Druhým aspektem, podstatným zvláště pro malé země jako je Izrael nebo Česká republika je to, že nemohou rozvíjet všechny oblasti vědy. V této situaci je nanejvýš důležité vytvořit v oborech, jejichž pěstování by bylo obtížné, transfer "know-how", transfer vědomostí, transfer technologií. Je to velmi, velmi dlouhý proces. V Izraeli trvalo dvacet let, než byl přenos technologií skutečně proveden, než skutečně proběhlo převzetí technologií a jejich využití.

Snímek J. Plechatého zachycuje předání plakety profesoru J. Jortnerovi.

Při setkání s českými vědci jste hovořil o zodpovědnosti vědců. Můžete svůj postoj k této otázce shrnout?

To je velmi důležitá a významná věc; vnější zodpovědnost vědce, jeho zodpovědnost ve společnosti a ve světě. Vědci jsou zvyklí jednat na mnohem širší úrovni, než většina ostatních lidí. Spolupracují v mezinárodní rovině. Ale to je technická stránka věci. Důležitější je, že vědci a věda mají opravdu hlubokou zodpovědnost za vývoj našeho světa. Musí zaujmít stanoviska a snažit se určovat normy chování elit. Známe takové příklady: Sacharov by takovou osobností a je mnoho dalších podobných lidí, i dnes. Vezměme zodpovědnost vědců, kteří bojují s xenofobií, hlavně v Německu. Velmi mne potěšilo, když jsem se dozvěděl, že před několika měsíci vedení ústavu Maxe Plancka a universit v Německu podepsalo výzvu, odsuzující xenofobii v jejich zemi. Před několika týdny zaslala velmi vážená skupina vědců švédské Královské akademie věd otevřený dopis prezidentu Akademie, v němž odsuzuje antisemitismus vědecké obce v Rusku. Podobné aktivity, zveřejněné tiskem, upozorňují na společenskou zodpovědnost vědců. Podíváme-li se do minulosti, byla aktivita vědců v zápase o práva člověka ve společnosti vždycky veliká. Jsou i další možnosti působení: vezměme skupiny vědců, které v čase temna pracovaly velmi tvrdě řadu let na tom, aby došlo mezi východem a západem k dorozumění a k odzbrojení. Otázka zodpovědnosti vědy a vědců je opravdu velice široká.

Jste optimistický v pohledu na budoucnost lidstva?

Samořejmě, že jsem optimistický. Opravdu se mi zdá, že změny ve světě, které prožíváme, jsou neuvěřitelné. Žijete v Praze, viděli jste z toho všeho, co se stalo, více než my ostatní. Je to opravdu neuvěřitelné...

/sd/

Z 8. zasedání Akademické rady AV ČR

Zasedání Akademické rady (dále AR) se konalo 22. června 1993 a řídil je předseda AV ČR R. Zahradník.

Při projednávání **otázek týkajících se vnitřního života AV ČR** vzala AR na vědomí **přehled převodů grantových projektů** na instituce mimo AV ČR, k nimž došlo v důsledku restriktivních opatření rozpočtu (bod III). V rozpravě k **problematici informačních systémů** (bod IV) se diskutovalo o možnostech vybudování jednotného informačního systému AV ČR i se zřetelem na využití mezinárodních sítí. Těmito otázkami se nadále bude zabývat Komise pro výpočetní techniku a v souvislosti s potřebami hodnotící činnosti v průběhu transformace i vědecká rada AV ČR. Další přípravy se zúčastní i zástupce Knihovny AV ČR, která má zkušenosti s tvorbou bibliografických databází. V diskusi nad **zprávou k aktuálním otázkám v problematice služebních bytů** (bod VIII) byla podporena potřeba po zachování maxima služebních bytů pro potřeby AV ČR. Losováním byla vybrána pracoviště (Fyzikální ústav, Ústav geotechniky, Ústav experimentální botaniky, Ústav fyzikální chemie a elektrochemie J. Heyrovského a Ústav dějin umění), která budou požádána o návrh na jmenování člena bytové komise. Do této komise bude dále na návrh odborového svazu jmenován jeden delegát. Komplexní materiál k problematice služebních bytů bude předložen v druhém pololetí 1993. Ing. J. Šindl, ředitel Střediska služeb AV ČR, vypracuje do 15. září 1993 návrh povinností a práv SSL v oblasti služebních bytů, jejichž správu SSL AV ČR zabezpečuje, a ve spolupráci s ekonomicko-technickým odborem KAV (ETO) informaci o uživatelsích služebních bytů a o zjištěných skutečnostech.

Příprava vědeckého díla k vydání včetně sazby a korektur obvykle přesahuje dobu jednoho roku. Proto již nyní došlo ke **schválení pevné částky pro Fond AV ČR pro vydávání vědecké literatury na rok 1994** (bod X). Rada Fondu může v souhlase se svým statutem uzavřít smlouvy o udělení podpory v roce 1994 až do výše 2,5 mil. Kč ještě v roce 1993. Název **časopisu Věstník ČSAV** (bod IX) byl změněn na Věstník AV ČR, přičemž pro rok 1993 bylo s ohledem na nejasnosti při dalším vydávání doporučeno vydání pouze jediného čísla v přesně stanoveném rozsahu. Nově jmenované redakční radě bylo doporučeno, aby se oba časopisy do budoucna směroval k vydávání ročenky o vědě.

Návrhy na udělení čestných plaket Akademie věd ČR (bod XII) AR pečlivě uvážila a udělila zlatou čestnou oborovou plaketu B. Bolzana za zásluhu v matematických vědách ing. Vratislavu Horálkovi, DrSc.(bývalému vědeckému pracovníku Státního výzkumného ústavu stavby strojů) a profesoru E. E. Underwoodovi (School of Materials Engineering, Atlanta, vedoucí Metal Fracture and Fatigue Research Laboratory). Zlatá oborová čestná plaketa F. Pošepného za zásluhu v geologických vědách byla udělena prof. RNDr. Petru Černému, CSc.(fádnemu profesoru University of Manitoba, Winnipeg, Kanada) a prof. RNDr. Jiřímu Krupičkovi (emeritnímu profesoru University of Alberta, Edmonton, Kanada). Zlatá oborová čestná plaketa J. Dobrovského za zásluhu ve společenských vědách byla udělena doc. dr. Jacku Baluchovi, věvyslanci Polské republiky v ČR. Zlatou oborovou čestnou plaketou F. Palackého za zásluhu ve společenských vědách udělila AR PhDr. Františku Hoffmannovi, CSc. (předsedovi vědecké rady Archivu AV ČR), a doc. JUDr. Jiřímu Kejřovi, CSc.,

externímu členu Vědecké rady AV ČR. Bylo doporučeno některé návrhy odložit, aby se k nim mohl vyjádřit i představitel Vědecké rady AV ČR. R. Zahradník je zmočený k pozastavení udělení plakety, vydou-li dodatečně najevo okolnosti, které v době podání návrhu nebyly známé a pro které není možno plaketu udělit.

V dalším průběhu jednání mimo jiné informoval V. Herold o aktuálních otázkách dislokací pracovišť humanitních věd a padl návrh, aby AV ČR byla zařazena mezi okruh orgánů vyjadřujících se k závažným vládním materiálům v rámci připomíkového řízení. Zádost bude předána místopředsedovi vlády ČR JUDr. J. Kalvodovi.

Další body jednání AR se týkaly *některých konkrétních pracovišť AV ČR*. Při analýze struktury a organizace Kanceláře Akademie veřejného řízení se konkrétně zabýval Střediskem služeb (SSL), Střediskem informačních systémů (SIS), Patentovými a licenčními službami (PLS) a Vývojovými optickými dílnami (VOP) AV ČR. V obšírné rozpravě byla věnována pozornost především dosavadní činnosti Střediska informačních systémů. Bylo dohodnuto, že otázky spojené s využitím movitého a nemovitého majetku v souvislosti s návrhem na zrušení tohoto pracoviště budou řešeny ve spolupráci s Ekonomickou radou. K návrhu na odprodej některých objektů a pronájem ubytovacích zařízení SSL vnesl B. Velecký námitku proti tomu, aby se likvidovala levná ubytovací zařízení. Rovněž bylo doporučeno, aby příjmy těchto servisních pracovišť byly získávány především z jejich mimoakademické činnosti a nikoli zdražováním služeb pro ústavy.

AR v této souvislosti zrušila usnesení 52. zasedání Výboru pro řízení pracovišť AV ČR z 26. 1. 1993 (Návrh úsporných rozpočtových aj. opatření v rámci společných pracovišť AV ČR, bod VII, odst. Iba) a ualožila ředitelům ing. T. Cahlikovi, CSc. (SIS), ing. A. Forejtovi (PLS), ing. P. Rehákovi (VOP) a ing. J. Šindloví (SSL) zajistit provoz jejich pracovišť v režimu finanční soběstačnosti. Ředitel SIS ing. T. Cahlik, CSc., dofesní pracovněprávní, autorskoprávní a obchodněprávní závazky SIS tak, aby činnost tohoto pracoviště mohla být ukončena k 31. 12. 1993; návrh na jeho zrušení bude předložen Akademickému sněmu. Ředitel SSL ing. J. Šindl v spolupráci V. Petrusem, M. Šolcem a ETO připravil návrh na využití nemovitého majetku SSL. AR dále vzala na vědomí připravovaný záměr výčlenění licenčních služeb z PLS pověřila V. Petruše jednáním o sdružení mezi AV ČR a vznikající společnosti Inventionia, s.r.o. (případně o smlouvě o pronájmu a poskytovaných službách mezi oběma partnery).

Varianta využití Wiehlova domu (bod XVI/3) navrhla pracovní skupina vytvořená pro reorganizaci nakladatelství AV ČR Academia na 7. zasedání AR (viz AB 12/93). Varianta A počítala s ponecháním nakladatelství v objektu a eventuálně po adaptaci rozšíření stávajícího knihkupectví do prostor prvního patra; zbyvající prostory byly pronajmuty. Varianta B navrhovala pronájem celého objektu bankám a zřízení nadačního fondu na podporu české vědy s tím, že úroky z pronájmu byly zdrojem nadačního fondu. AR v podstatě podpořila záměr, aby se vycházel z varianty B s využitím veřejné soutěže a i s možností ponechat v objektu knihkupectví. Nakladatelství bylo přemístěno do jiných prostor.

Aktuální problémy rušených pracovišť AV ČR (bod XVI/4) byly k 15. červnu shrnuty do informace vypracované skupinou ZOZ. AR ve smyslu usnesení Akademického sněmu ze dne 25. 2. 1993 (bod III/3) vyslovila souhlas, aby pracovní poměry členů likvidacních komisi na rušených pracovištích byly rozvážány dnem ukončení likvidace (tj. Pedagogický ústav JAK k 15. 7. 1993, Slezský ústav k 31. 7. 1993, Ústav krajinné ekologie k 31. 8. 1993, Ústav fyziologických regulací k 31. 8. 1993 a případně Ústav ekologie průmyslové krajiny k 31. 7. 1993 a Ústav teorie hutnických procesů k 31. 7. 1993).

Dále byl vysloven souhlas se **změnou názvu Ústavu teoretických základů chemické techniky AV ČR** (bod VI) na Ústav chemických procesů AV ČR (ÚCHP AV ČR) s účinností od 1. 7. 1993. AR dále vzala na vědomí žádost ředitele Fyzikálního ústavu o uvolnění z funkce a přistoupila k vypsání výběrového řízení na obsazení míst ředitelů Fyzikálního ústavu, Ústavu pro elektrotechniku a Ústavu přístrojové techniky (bod XI). S dohodou o vydání pozemku v k.ú. Průhonice mezi Botanickým ústavem AV ČR a p. Janem Rybou st. a Janem Rybou ml. byl vysloven souhlas (bod XVI/2).

V oblasti mezinárodních styků zazněla na zasedání AR informace o přípravě IV. evropského kongresu buněčné biologie v Praze v roce 1994 (bod XIII). O. Nečas, předseda organizačního výboru kongresu, konstatoval, že záštitu nad konáním kongresu v ČR přijal minister školství. Vzhledem k tomu, že se předpokládá účast cca 1.500 odborníků, bylo v diskusi doporučeno, aby o podporu byl požádán i primátor hlavního města Prahy. **Informaci o 67. valné shromáždění Union Académique Internationale (UAE)** podal V. Herold (bod XIV). AR potvrdila dřívější záměr uspořádat 69. valné shromáždění UAE ve dnech 11. - 17. 6. 1995 v Praze. O účasti na dalších možných projektech UAE bude jednáno s ředitelem příslušných pracovišť a informace bude postoupena i SAV.

Proudění informací v AV ČR: nové složení poradních orgánů

Mezi hlavní úkoly, které si **Komise pro výpočetní techniku** stanovila na svém zasedání 7. dubna 1993, patří zejména spolupráce na organizačním a finančním řešení zapojení akademických ústavů do počítačových sítí, podpora rozvoje těchto sítí v AV ČR (za tímto účelem byla ustavena zvláštní odborná skupina pro počítačové sítě) a hodnocení rozsáhlejších investičních záměrů ústavů na nákup výpočetní techniky. V čele komise stojí jako její předseda člen AR RNDr. Milan Mareš, DrSc., místopředsedou je ing. Petr Adelsberger (ÚIVT) a dalšími členy jsou ing. Jiří Kadlec, CSc. (ÚTIA), ing. Ivan Krekule, CSc. (FGU), ing. Ladislav Lhotka (SLBP), ing. Pavel Mánek (SOU), RNDr. Jan Mrázek (BFU), RNDr. Jaroslav

Nadrchal, CSc. (FZÚ), ing. Vilém Novák, CSc. (ÚGN), RNDr. Petr Příkryl, CSc. (MÚ), mgr. Antonín Vítek, CSc. (KNAV) a ing. Stanislav Záliš, CSc. (ÚCFHE).

Komise pro vědecké informace se na svém zasedání 23. června t.r. rovněž zabývala využíváním počítačových sítí v AV ČR a dalšími aktuálními problémy. Mezi ně patří zejména přejímání knihovních fondů rušených ústavů a otázky koordinace a finančního krytí nákupu periodických publikací pro ústavy na rok 1994. Podle předběžného odhadu Knihovny AV ČR je zapotřebí cca 30 mil. Kč, aby se mohlo již nyní s patřičnými slevami přistoupit k zajištění nákupu už značně omezeného množství těchto periodik. Tato částka se však v rozpočtu AV ČR nenachází a tak je třeba jednat o alternativních zdrojích. V čele komise stojí člen AR PhDr. Vilém Herold, CSc., jako její předseda, místopředsedkyně je ředitelka Knihovny AV ČR PhDr. Ivana Kadlecová a tajemnicí PhDr. Jarmila Burgetová (KNAV). Dalšími členy jsou PhDr. Anežka Baďurová (KNAV), PhDr. Antonín Černý (HIÚ), RNDr. Jan Hartman (KNAV), PhDr. Antonín Kostlán, CSc. (Archív), PhDr. Helena Landová (JBC), RNDr. Milan Mareš, DrSc. (ÚTIA), mgr. Antonín Vítek, CSc. (KNAV), prof. Dr. Ludvík Waniek (v důchodu), ing. Ivan Wichterle, DrSc. (ÚTZCHT) a RNDr. Jiří Závada, DrSc. (ÚOCHB).

Fond AV ČR pro vydávání vědecké literatury

Fond AV ČR pro vydávání vědecké literatury (dále Fond) byl zřízen bývalým Výborem pro řízení pracovišť ČSAV dne 23. 7. 1991 se záměrem změnit dosavadní neadresný způsob dotování vědecké literatury. Fond působí jako pomocný orgán Akademické rady a jeho úlohou je finanční podpora vydávání neperiodické literatury, edic pramenů a významných děl minulostí. Fond může podpořit i vydávání významných děl syntetických a další odborné literatury. Podpora se uděluje především dílům autorů nebo editorů působících v AV ČR, výjimečně na jiných pracovištích. Práce Fondu se opírá o recenze díla, které si vyzádalo příslušné nakladatelství, a o vyzádáný zvláštní posudek, který má zhodnotit dílo v širším kontextu vědecké a ediční politiky.

Finanční prostředky Fondu jsou poskytovány z rozpočtu AV ČR, mohou však být získány i z jiných zdrojů. V roce 1992 měl Fond k dispozici 7,7 mil. Kčs, v roce 1993 může rozdělit 2,9 mil. Kč. V průběhu roku 1993 projednala již rada Fondu žádost, které mu byly předloženy, stanovila podory jednotlivých sekcí AV ČR (1. neživá příroda, 2. živá příroda, 3. společenské vědy) a určila tituly, které budou dotovány. Uzávěrení třístranných smluv se opozdilo, protože původní kalkulace jednotlivých nakladatelství (včetně nakladatelství Academia) nebyly přesné a v souvislosti s postupující inflací nepoužitelné. Bylo proto třeba v původním návrhu provést určité úpravy. Po dosavadních zkoušenostech navrhuje rada i drobné korektury prvního statutu Fondu i formulář třístranných smluv.

P. Spunar

Doc. dr. Pavel Spunar, CSc. je vědeckým pracovníkem Ústavu pro klasická studia AV ČR a na 7. zasedání Akademické rady 1. června 1993 byl jmenován předsedou Rady Fondu AV ČR pro vydávání vědecké literatury. Dalšími členy této rady jsou RNDr. Jiří Dvořák (FZÚ), PhDr. Ivo Hlobil, CSc. (ÚDU), Ing. František Jelínek, CSc. (URE), Ing. Vratislav Kafka, DrSc. (ÚTAM), doc. PhDr. Jiří Kraus, DrSc. (ÚJC), RNDr. Michal Krížek, CSc. (MÚ), RNDr. Martin Macháček, CSc. (ASÚ), RNDr. Jan Palouš, CSc. (člen AR), Ing. Milan Peňáz, CSc. (ÚEK), RNDr. František Rypáček, CSc. (ÚMCH), doc. MUDr. František Šťastný, CSc. (FGU), RNDr. Jiří Velemský, DrSc. (ÚEB) a PhDr. Josef Zumr, CSc. (FLÚ).

Jihoafrické školství a věda

V období současné politické transformace v Jihoafrické republice zaujmají vysokoškolští a vědeckí pracovníci velmi důležité postavení. Je všeobecně známo, že převážná část tamní inteligence vždy byla odpůrkyně důsledné segregace čili apartheidu a i dnes chce aktivně pomáhat při prosazování nutných změn, týkajících se celé společnosti. Konzervativní část bělošské populace a hlavně převážná část průmyslníků a obchodníků to má své inteligenci velmi za zlé a snaží se ji diskreditovat tím, že ji označuje za pro-komunistickou. Je pravda, že většina pracovníků univerzit vždy byla a doposud je - a zřejmě vždy bude, stejně jako i v jiných zemích světa - ke své vládě či vladám kritická. To však ještě neznamená, že prosazuje či hájí nesmyslné a radikální požadavky opozičních či černošských politických sil. Hájí si ovšem nekompromisně svou pozici nezávislosti a právo na vědeckou svobodu. Síť univerzit je v Jihoafrické republice velmi hustá. Každá správní oblast a mnoha větší města hostí vysokou školu, i když ne vždy a všeude musí jít o zcela komplexní ústav. Místní potřeby i možnosti ovlivňují velikost i standart takových zařízení, která plní nejen pedagogické potřeby, ale provádějí i vědecký výzkum. Jednotlivé univerzity se liší nejen velikostí a významem, ale i vyučovacím jazykem. Například na Stellenboschské a Witwatersrandské univerzitě je vyučovacím jazykem Afrikaans. Největší svým rozsahem je Univerzita Jižní Afriky /UNISA/ v Pretori. Ta poskytuje od svého založení vzdělání formou dopisujících kursů všem občanům bez rozdílu barvy pleti. Většina nejznámějších černošských politických představitelů, včetně Nelsona Mandely, získala vysokoškolské vzdělání právě zde.

Jihoafrické vysoké školy poskytují nejvyšší vzdělání ve všech technických, přírodnovědních i společenských disciplínách. Jihoafrická republika získala prioritu v medicíně (první transplantace srdce na světě v Kapském Městě), ve využívání a zpracování surovin (například výrobou ekologicky nezávadného benzínu z uhlí), v atomové energetice apod.

Ve společenských vědách se jihoafrickí univerzitní učitelé a vědci vyvraždají světovou úroveň v oborech jako je sociologie, historie, sociální antropologie

i se svými výsledky ve výzkumech v oblasti vzdělávání. Výsledky, teoretické i praktické, jsou velice užitečné právě dnes a vysokoškolští vědečtí pracovníci proto provádějí širokou škálu výzkumných projektů, které svým zaměřením směřují i na lezení optimálních cest k řešení výbušných problémů v jihoafrické společnosti. Mezi ty patří hlavně zamezení hrůzného násilí, etnických i sociálních střetů, nalezení možnosti ke zlepšení vzdělání pro černošskou africkou mládež, snížení téměř sedmdesátiprocentní negramotnosti v černé populaci a dokonče i hledání schůdných a rychlejších cest k uspokojivější situaci v životních a sociálních podmínkách, daných neúměrně vysokou nezaměstnaností. Výsledky své práce předkládají vědecké týmy vládním i nevládním institucím. O tom, že nezůstávají bez povšimnutí, svědčí mimojiné i to, že katedry sociologie některých univerzit se podílely na štefénii nezávislé, i když vládou jmenované Goldstonovy komise pro vyšetření příčin násilností v poslední době.

Pracovníci z kateder historie a pro výzkum vzdělávání se podílejí na reformě základního a středního školství, které je v současnosti ve zcela neuspokojivém stavu. Dědictví segregace je nutné odstranit i v této oblasti a je to jeden z nejzávažnějších problémů dneška. Souvisí s i řešením sociální a politické situace v zemi. Je nutné vyřešit nejen problémy odstranění odděleného vyučování podle rasové příslušnosti, což se celkem daří, ale i náplň a úroveň jednotlivých vzdělávacích předmětů, vyučování nejen angličtině a afrikaans, ale i některým africkým jazykům. To vše by se bez přispění vysokých škol nedalo zvládnuout.

Některé univerzity byly doposud pouze pro bělošské či naopak pouze pro černošské studenty nebo mísťence a Indy. To se v posledních letech výrazně změnilo. Pomaleji se to daří na univerzitách v jednotlivých „domovinách“ (homelandech), určených když výhradně pro místní studenty. Na výuce se zde podílejí učitelé všech ras a i mezi studenty se pomalu rasové rozdíly stírají. Bez aktivní a odborné pomoci jihoafrické inteligence a zvlášť vysokoškolských učitelů a vědců by pozitivní změny nemohly ve společnosti nastat, ani se úspěšně dovršit. Přes veškerý kritický přístup této ne nezanedbatelné části obyvatelstva k vládním či jiným politickým aktivitám, a i přes dlouhotrvající hospodářskou recesi, mají vysokoškolská a vědecká pracoviště zajištěno stabilní finanční krytí ze státní pokladny, aby mohly plnit své badatelské, pedagogické i společensko-praktické záměry.

O. Hulec

PhDr. Otakar Hulec, CSc., narozen 1935, je vědeckým pracovníkem Orientálního ústavu AV ČR. Příspěvek byl napsán pro AB 93 u příležitosti podpisu dohody AV ČR s Radou společenskovoředního výzkumu Jihoafrické republiky v květnu t.r.

Naše anketa

1. Jak vidíte budoucnost české vědy?

2. Co říkáte transformaci Akademie?

Tyto otázky jsme položili představitelům naší vědy a vzdělanosti. Zde je jedna z odpovědí:

Prorektor University Karlovy prof. JUDr. Karel Malý, DrSc.

1. Budoucnost české vědy bych si představoval jako budoucnost vědy vůbec. Říkám, že existuje německá věda, česká věda a anglická věda je nesmysl. Věda může existovat jenom v interakci nebo v integraci světové vědy. Tato jednoduchá odpověď ovšem znamená mnoho svízelů. Aby naše věda mohla být integrována do světové vědy, pro to je třeba velmi mnoho udělat. Nestačí jenom dobrá věda, to základní jsou finanční prostředky.

Řekl bych navíc, že budoucnost vědy závisí do značné míry na mladé generaci. Mladá vědecká generace budou být vychována tady, pokud to lze, nebo na říčkových ústavech za hranicemi.

První věc, kterou musíme udělat, je zajistit výchovu profesionálů, mladých vědeckých pracovníků. Až vláda má nebo nemá peníze, musí je do vědy investovat, protože tím, že je investuje do vědy, investuje je do lepší budoucnosti národa a státu.

2. Myslím, že transformace neznamená pouze zhubnutí Akademie. Nejdříve o to, aby některé ústavy byly a jiné nebyly. Smyslem a úkolem Akademie je rozvíjení a tvorbení v rámci vědy, dále určitá interakce mezi aplikovanou vědou v resortních ústavech a v průmyslu, ale také s vysokými školami. Myslím, že Akademie by měla existovat jako určitý vědec, prstencem volně spjatých ústavů s maximální samostatností, mezi kterými by byl možný pružný, nenášilný, nefornální proud pracovníků, myšlenek, studentů. Jak toho dosáhnout, je trochu složité, ale myslím, že to lze udělat.

Rozhodně by transformace neměla vést k tomu, že by se něco konzervovalo a vytvořilo se cosi nepružného. To už je v Akademii chápáno velice dobře. Ústav je v podstatě společenstvím lidí, kteří pracují na určitých vědních úkolech. Ale ty vědní úkoly a projekty, které se tam budou zpracovávat, by měly vycházet ze skutečné potřeby vědy, tj. z potřeby vědeckých pracovníků, kteří tam pracují. Vědní politiku nemůže vymyslet nikdo jiný, než vědeckí pracovníci. Představa, že ji vymyslí parlament, parlamentní výbory nebo politikové, je nesmysl.

Ptala se Sylva Daníčková

PRÁVĚ VYCHÁZÍ...

... V NAKLADATELSTVÍ ACADEMIA:

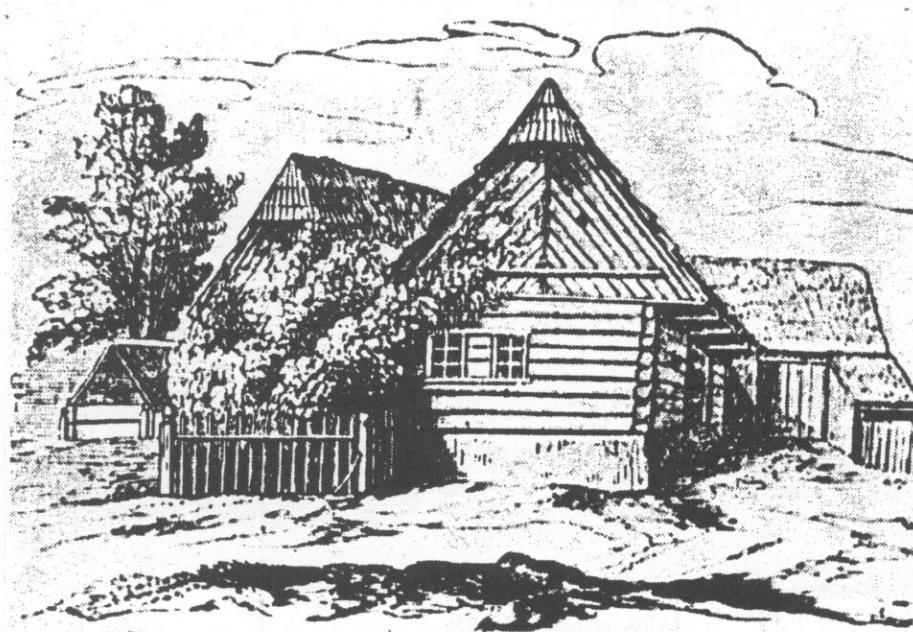
The Mathematical Legacy of Eduard Čech. Kniha vychází u příležitosti 100. výročí narození Eduarda Čecha, významného českého matematika. Čtyři kapitoly knihy se věnují diferenciální geometrii, teorii dimenze, Čechově-Stoneově kompakifikaci a algebroické topologii. Kniha je doplněna o životopis E. Čecha (úvod) a o zhodnocení jeho didaktické práce (závěr). Editory jsou M. Katětov a P. Simon.

Milan Burša - Georgij Krátký - Jan Kostecký: Dynamika umělých druhů v tříhvém poli Země. Kniha vychází z teorie gravitačního potenciálu ve vnějším prostoru v okolí Země a zabývá se pohybovými rovinicemi druhů a různými druhy gravitačních poruch. Není opomenut ani ilustrativní výklad teoreticky velmi složitých relativistických efektů. Čtenář tak získá dobrou představu o způsobech přesného výpočtu druh umělých druhů Země.

Ivo Kraus: Struktura a vlastnosti krystalů. Tato učebnice je určena především posluchačům rádného a postgraduálního studia na vysokých školách technického i přírodnovědného zaměření. Aktualizované údaje o struktuře prvků a anorganických sloučenin, které kniha obsahuje, budou užitečné i zkušeným výzkumným pracovníkům v nejrůznějších oborech aplikací krystalických materiálů.

Slovnik středověké latiny v českých zemích - Latinitatis medii aevi lexicon bohemorum (sešit 14). Další sešit slovníku, který podchycuje slovní zásobu latiny v historických zemích Koruny české na základě pramenů bohemického původu pro období od 9. století do roku 1500. Zpracoval kolektiv autorů Ústavu pro klasické studia AV ČR za vedoucí Zuzanu Pospíšilovou.

Geografický místopisný slovník světa. Slovník zahrnuje hesla států, závislých území, vybraných správních jednotek, měst a dalších geografických objektů. Výběrově jsou doplněny i informace z historie, archeologie, architektury, etnografie, ochrany přírody a mnohé další zajímavosti. Slovník obsahuje 9200 hesel.

16. července si připomínáme 220. výročí narození českého jazykovědce Josefa Jungmanna. Na obrázku z roku 1847 je zachycen jeho rodný dům v Hudlicích u Berouna. Do obecního muzea, které je dnes v domku umístěno, věnovala Akademie věd před rokem kompletní vydání Jungmannova pětidílného "Slovníku česko-německého" v reedici připravené nakladatelstvím Academia.

KALEIDOSKOP AB 93** KALEIDOSKOP AB 93

Ústav pro klasická studia AV ČR změnil adresu. Ředitelství ústavu nyní sídlí v Praze 2, Mácha 7, tel. 25 46 41-2, 25 46 44, sekretariát tel. 25 40 94. Během nejbližších měsíců se na tuto adresu přestěhuje i knihovna ústavu a Slovensk středové latiny.

Archeologický ústav AV ČR oslaví 75. výročí svého vzniku v roce 1994 sérií vědeckých akcí. Dominující místo mezi nimi bude mít přednáškový cyklus pro odbornou i laickou veřejnost, seznamující s nejnovějšími výsledky a aktuálními problémy současné archeologie.

Udělování vědeckých hodnot zahajuje Vědecká rada AV ČR ve smyslu příslušného rozhodnutí České komise pro vědecké hodnoty na svém zasedání 1. července 1993. V této souvislosti zřejmě dojde i ke změnám ve složení některých komisí.

Návrh stanov Akademie věd ČR prošel meziresortním připomínkovým řízením. Spolu s jeho shrnutím bude návrh stanov v nejbližší době předložen k projevnání ve vládě.

Československý výbor pro mechaniku zemin a zakládání staveb se nerozdělil, jak jsme mylně uvedli v AB 11/93. Podle sdělení jeho předsedy doc. J. Fedy pracuje dál jako společný Český a slovenský výbor a sídlí v Emauzích v prostorách ÚTAM AV ČR, Vyšehradská 49, Praha 2.

Před šedesáti lety v Praze vycházely ve francouzštině dvě revue (Europe centrale, Revue française de Prague). Dnešní čtenář má k dispozici dvojjazyčný dvouměsíčník Štěpánská 35, který přináší základní informace o česko-francouzských kulturních (a v tom i vědeckých) kontaktech. Jak již název nasvědčuje, periodikum vydává Francouzský institut v Praze, Štěpánská 35, Praha 1, kam se lze obrátit i s objednávkou.

NATIONAL RESEARCH COUNCIL OF CANADA - seznam 16 ústavů nabízejících stipendia, jejich současné programy výzkumu a formuláře přihlášek jsou k disposicí v zahraničním odboru Kanceláře AV ČR.

RESOURCE TECHNOLOGY 94 - TORONTO - pod tímto názvem se již počtvrté bude konat mezinárodní symposium v kanadském Torontu, a to od 12. do 16. září 1994. Organizátory jsou Resource Technology Institute a Forestry Canada.

Symposium NOVÉ POTRAVINY pořádá CIIA 13.-14. října 1993 v Paříži. Mezi hlavní tématy jsou např. výzkum řas a genetické inženýrství rostlin a mikroorganismů.

NEURO-NIMES 93 - Neural Networks and their Industrial and Cognitive Applications, šestá mezinárodní konference s tímto názvem se koná v Nimes ve dnech 25.- 29. října 1993. V jejím rámci proběhne i National Conference on Applications of Fuzzy Sets and AIFA: Conference Artificial Intelligence for Agriculture and Food Equipment and Process Control.

Kurs Advances in Database Systems, Implementations and applications připravuje International Centre for Mechanical Sciences (CISM) na 13.- 24. září 1993 v Udine. Je možné získat stipendium UNESCO. Další informace - stejně jako u jiných uváděných akcí - poskytne zahraniční odbor KAV ČR.

The Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences (NIAS) nabízí českým vědcům pětiměsíční stipendia. Informace o Mellon Research Fellowships a formuláře žádostí lze získat pouze na adresu NIAS, Dr J.J.M. Hooghuis, Secretary of Scholarship Committee, Meijboomlaan 1, 2242 PR Wassenaar, The Netherlands, fax +31 1751 17162.

Vídeňský Institut věd o člověku (IWM - k němu viz AB 10/93) nabízí mladším vědeckým pracovníkům v oblasti společenských věd a humanitních disciplín šestiměsíční stipendia. Uzávěrka je pro první polovinu příštího roku k 31. říjnu 1993 a pro druhou polovinu roku k 31. březnu 1994. Nutná je znalost němčiny nebo angličtiny. Zájemci se obrátí na adresu: Junior Visiting Fellows Program, Institut für die Wissenschaft vom Menschen, Spittelauer Lände 3, A-1090 Wien, Austria, tel. (+431) 313 58-0, fax (+431) 313 58-30.

Mezinárodní společnost pro studium 18. století (ISECS - International Society for Eighteenth-Century Studies) zve specialisty ze všech oborů na týdenní seminář The Public - Audiences, Interpretive Communities, Public Opinion and the Public Sphere, který se bude konat v Paříži v srpnu 1994. Účastníci ze střední a východní Evropy (věk do 40 let) dostanou stipendium na jednoměsíční studijní pobyt, přihlášky se přijímají do 1. prosince 1993.

Pozůstalost PhDr. J. Branžovského, CSc. která se váže k filozofickému rozboru díla Karla Čapka, zůstává v opatřování rodiny. Zájemci nechť se obrátí na Ing. Ivana Branžovského, CSc., Hulická 456, Praha 9.

Kontaktní adresa: Pokud není uvedeno jinak, obracejte se se žádostmi o bližší informace o zde uváděných mezinárodních akcích a zahraničních stipendiích na adresu: Zahraniční odbor KAV ČR, Národní 3, Praha 1, pí A. Štysová (tel. 2358065 linka 480).

Vyběrové řízení

Akademická rada Akademie věd České republiky vypisuje vyběrové řízení na obsazení místa:

řediteli Fyzikálního ústavu AV ČR v Praze,
řediteli Ústavu pro elektrotechniku v Praze a
řediteli Ústavu přístrojové techniky v Brně.

Požadavky: vysokoškolské vzdělání příslušného směru, jazykové znalosti, vědecko-organizační schopnosti a zkušenosti, morální bezúhonné. Přihlášku se stručným životopisem, s doklady o dosažené kvalifikaci, s přehledem dosavadní praxe a publikační činnosti a s rozbozem hlavních záměrů a představ o činnosti ústavu zašlete do 14 dnů po uveřejnění na adresu: Kancelář Akademie věd ČR, sekretariát ředitele, Národní 3, 111 42 Praha 1.

Congress, Conference & Incentive Organizer

Vážená akademická obci,

dovolte nám, abychom se v nových podmínkách a po transformaci Akademie věd na Vás obrátili s nabídkou našich služeb v oblasti organizace kongresů, konferencí a seminářů. Máme kvalifikovaný tým pracovníků - v posledních pěti letech spolupracovali na pořádání a organizační celou řadu konferencí v rozsahu od jednotlivécké klientely až po několikatisícové akce, od roku 1991 pod jménem Guarant. S organizací vědeckých konferencí máme nejenom bohaté zkušenosti, ale disponujeme i dostačeným technickým zázemím.

Protože si plně uvědomujeme komplikovanou finanční situaci vědeckých ústavů a společnosti, přicházíme s nabídkou otevřeného rozpočtu konferencí, kde nabízíme pořadatelům na zisku ze všech služeb, které nám jsou světy. Vzhledem k velkým objemům realizovaných služeb jsme schopni nabídnout většinu služeb ve velmi zajímavých cenách. Navíc Vám rádi pomůžeme a podpoříme Vás při akvizicích cestách na jednotlivé kongresy a konference, které by bylo možné pro příští léta pro Prahu a Českou republiku získat, mimojiné i propaganální materiály, zpracovanou nabídkou a podleme na nákladech cesty. Pro účely konferencí jsme přeložili a upravili na místní podmínky informační materiály IAPCO / Mezinárodní asociace profesionálních pořadatelů kongresů/, které pokrývají rozsáhlou oblast od jednání kolem přidělení kongresu, komplet-

ní přípravy programu a pomocných akcí až po publicitu konference. Díky mezinárodní spolupráci máme i „up-to-date“ informace o trendech ve sponzorování konferencí a záměrech sponzorujících firem.

Pro kongresové účely nabízíme následující okruhy služeb :

Konferenční služby:

kompletní příprava a organizace kongresových služeb od tisku oznámení, pronájmu konferenčních prostor, registrace, finanční kontroly, technického vybavení a tlumočení až po visačky a dáry delegátů, kompletní logistické a technické zajištění doprovodných výstav a posterových sekcí

Služby cestovního ruchu :

ubytování ve dvou až pětihvězdičkových hotelech, stravování od coffee-breaks po recepce pro tisíce hostů, doprava od limusu na luxusní autobusy i leteckou dopravu, turistické a společenské programy včetně návratu a průvodců / kulturního programu/, před a pokongresové cesty v České republice i v zahraničí a další

Služby „Public Relations“:

tiskové konference, ostatní prezentativní média, získávání sponsorů a jednání s nimi, distribuce informací o Vaši konferenci do mezinárodních kongresových databází.

V případě Vašeho zájmu Vám rádi zašleme detailnější informace nebo Vás navštívíme.

Děkujeme za Váš čas věnovaný této nabídce a těšíme se na spolupráci s Vámi.

Ing. Karel Procházka

ředitel

Guarant Ltd, Opletalova 15, 110 00 Praha 1,
tel 220 941, 220 785; fax 222 764, 222 671.

(Placený inzerát)

Vydává:
Tiskové oddělení Kanceláře AV ČR
Národní 3, Praha 1
Odpovědný redaktor PhDr. A. Kostlán CSc.
tel.: 26 63 18
Sazba: Fortuna, středisko fotosazby, Praha
Tisk: Academia Praha
Číslo vychází 14.7.1993